

God sed i finansbolag

FF3 – Redovisning av leasing + *Bilaga*

FINANSBOLAGENS FÖRENING

God sed i finansbolag

Finansbolagens Förening är en branschorganisation för finansbolag. Föreningens ändamål att verka för en sund utveckling av den marknad på vilken medlemmarna är verksamma.

Både i Sverige och inom EU finns strävanden i riktning mot att näringslivet i ökad utsträckning skall lösa uppkommande frågeställningar genom så kallade egenåtgärder, bl.a. i syfte att ”utreda, förebygga eller lösa problem i förhållande till konsumenter eller andra kunder”.

Som ett svar på dessa strävanden har Finansbolagens Förening beslutat att uttala sig om vad som enligt föreningens uppfattning är god sed i finansbolag. Uttalanden kan avse allmänna förhållanden lika väl som specifika produkter eller frågor och kommer att ges ut då föreningen finner anledning därtill. Uttalandena publiceras i en numrerad serie och ersätter föreningens tidigare egenåtgärder.

Uttalandena uttrycker således föreningens bedömning om vad som i allmänhet är god sed. Varje uttalande inleds med en kommentar om dess syfte och tillämplighet. Förhållandena varierar dock, både mellan olika företag och mellan olika situationer. Beroende därpå kan i vissa fall även andra åtgärder, ageranden eller rutiner vara förenliga med god sed. Föreningen förutsätter att dess medlemmar i alla avseenden iakttar god sed med hänsyn till förhållandena i varje fråga.

FINANSBOLAGENS FÖRENING

God sed i finansbolag

Nr FF3

Redovisning av leasing

2011-11-22

Som nr 3 i Finansbolagens Förenings serie God sed i finansbolag gav föreningen i november 1998 ut ett uttalande om god sed vid redovisning av leasing. I syfte att skapa förståelse och respekt för uttalandet beskrev föreningen bakgrunden och motiven för sitt uttalande. En uppdaterad version publicerades 2002. Därefter har vissa förändringar inträtt, vilket föranleder föreningen att revidera bakgrundsbeskrivningen och motiveringen till sitt uttalande. Föreningen har dock inte ändrat sin uppfattning om god sed vid redovisning av leasing. Nedan ger föreningen ut sitt uttalande med den förändrade bakgrundsbeskrivningen och motiveringen samt lämnar en uppdatering över gällande redovisningsregler för leasing.

Innehåll

FF3 – Redovisning av leasing

1	Bakgrunden till detta uttalande.....	5
2	Uttalandets tillämplighet.....	5
3	Föreningens uppfattning om god sed vid redovisning av leasing.....	5
	3.1 Leasegivarens redovisning.....	5
	3.2 Leasetagarens redovisning.....	6
4	Redovisningsregler för leasing – en sammanfattning.....	7
	4.1 Tillämpning av BFNAR.....	7
	4.2 Tillämpning av RR 6:99.....	7
	4.3 Tillämpning av IAS 17.....	7
	4.4 Redovisning av leasing i kreditinstitut.....	8
5	Föreningens bedömningar.....	8

Bilaga: Redovisningsregler för leasing - en översikt

A.	Internationella normer IFRS/IAS.....	12
	A.1 IAS 17.....	12
B.	EG:s IAS-förordning.....	13
C.	Lagstiftning.....	13
D.	Offentlig normgivning.....	14
	D.1 Bokföringsnämnden (BFN).....	14
	D.2 Finansinspektionen.....	16
	D.3 Statlig respektive kommunal redovisning.....	17
E.	Övrig normgivning.....	18
	E.1 Rådet för finansiell rapportering (RFR).....	19
	E.2 God sed.....	20
F.	BFNAR 2000:4 eller RR 6:99?.....	20

FF3 – Redovisning av leasing

1 Bakgrunden till detta uttalande

Frågan om hur leasingavtal bör redovisas har uppmärksamats i olika sammanhang. Därvid har olika uppfattningar framförts. En huvudfråga är huruvida redovisningen bör styras av den civilrättsliga äganderätten eller om redovisningen bör utgå från fördelningen av ekonomiska risker och fördelar mellan leasegivaren och leasetagaren, med en engelsk term risk and reward model (i det följande benämnd risk- och fördelsmodell). Finansbolagens Förenings medlemmar önskar få del av föreningens uttalande i frågan om redovisning av leasingavtal. Vidare har föreningens medlemmar i vissa fall ett behov av att vägleda sina leasingkunder om hur de bör redovisa leasingavtal. Föreningens uttalande syftar till att tillgodose dessa önskemål och behov.

I uttalandet har för sammanhangets skull, utan anspråk på någon fullständighet, infogats en beskrivning av redovisningsreglerna för leasing (se nedan under rubrik Redovisning för leasing – en sammanfattning).

Uttalandet avslutas med föreningens bedömningar. Till uttalandet har bilagts en översikt över redovisningsreglerna för leasing.

2 Uttalandets tillämplighet

I detta uttalande förutsätts att föreningens medlemsföretag uppträder som leasegivare. Detta uttalande omfattar inte redovisning av leasing i andra hand (sub-leasing). Uttalandet innehåller även information för leasetagarens redovisning.

Finansbolagens Förening anser att redovisning av leasing enligt följande principer utgör god sed.

3 Föreningens uppfattning om god sed vid redovisning av leasing

Föreningens uppfattning om god sed vid redovisning av leasing är att det för onoterade företag normalt är helt tillfredsställande att leasingavtal redovisas med utgångspunkt från den civilrättsliga äganderätten, dvs. att leasingavtal redovisas på samma sätt som operationella leasingavtal. Detta och förhållandet att annuitetsmetoden kan tillämpas av leasegivaren överensstämmer med branschens uppfattning om vad som utgör god redovisningssed vid redovisning av leasing - även i juridisk person för noterade företag och kreditinstitut.

God sed hindrar inte att andra företag än noterade företag och kreditinstitut – i såväl koncernredovisningen som redovisningen för den juridiska personen – redovisar leasingavtal antingen enligt RR 6:99 eller enligt BFNAR

3.1 Leasegivarens redovisning

Leasegivaren skall i balansräkningen redovisa leasingobjekten som en anläggningstillgång.

Om leasegivaren har en kvarstående betalningsskyldighet för leasingobjektet skall denna skyldighet redovisas som skuld. Vidare skall leasegivaren i resultaträkningen redovisa leasingobjektets värdeminskning under året.

Leasegivaren skall i resultaträkningen redovisa årets intäkter för leasingavtalet.

Leasegivaren skall i balansräkningen som en fordran ta upp alla intäkter för leasingavtalet som hänförs till året och som leasetagaren inte betalat under året, oavsett om intäkterna är förfallna eller inte. Om leasetagaren under året betalat belopp för leasingavtalet som helt eller delvis avser kommande år skall den del som avser kommande år tas upp som en skuld i leasegivarens balansräkning.

Skälet till leasegivarens redovisning är att leasegivaren äger leasingobjektet enligt civilrättsliga regler.

3.2 Leasetagarens redovisning

Föreningens medlemmar kan finna anledning att informera om hur leasingavtal bör redovisas av leasetagare. Föreningen anser att leasetagares redovisning av leasingavtal enligt det följande är förenlig med god sed.

Leasetagaren skall i resultaträkningen redovisa årets kostnader för leasingavtalet.

Leasetagaren skall i balansräkningen som en skuld ta upp alla kostnader för leasingavtalet som hänförs till året och som inte betalats under året, oavsett om kostnaderna är förfallna eller inte. Om leasetagaren under året betalat belopp för leasingavtalet som helt eller delvis avser kommande år skall den del som avser kommande år tas upp som en tillgång i balansräkningen.

Om leasetagaren ingått ett eller flera leasingavtal som tillsammans eller var för sig innebär ett betydande åtagande för företaget med hänsyn till företagets storlek och andra omständigheter, eller i övrigt är av särskild ekonomisk betydelse för företagets verksamhet, bör adekvata upplysningar lämnas därom i förvaltningsberättelsen eller i tilläggsupplysningar (noter). Detta så att en rättvisande bedömning av företagets ekonomiska ställning kan göras på basis av årsredovisningen. Sådana upplysningar kan exempelvis innehålla uppgift om leasingobjektens slag, om leasingavtalens genomsnittliga återstående löptid, eventuellt fördelat på leasingobjekt av olika slag, samt en bedömning om framtida årliga kostnader för leasingavtalen eller annan uppgift som belyser leasingavtalens belastning på företaget.

I de fall leasetagaren tillämpar IAS 17 eller RR 6:99 kan leasetagaren önska att leasegivaren lämnar detaljerad information som underlag för leasetagarens redovisning. Leasegivare är inte enligt lag skyldiga att lämna sådan information. Om leasegivaren ändå väljer att göra det anser föreningen att leasegivaren beträffande uppgifter om utestående fordran, amortering /avskrivning och ränta tydligt bör markera att dessa uppgifter inte är en del av parternas juridiska mellanhavande och inte skall påverka leasegivarens äganderätt till leasingobjekt utan att uppgifterna lämnas uteslutande på grund av leasetagarens begäran för att denne skall redovisa leasingavtalet enligt IAS 17 eller RR 6:99.

4 Redovisningsregler för leasing – en sammanfattning

Lagstiftningen innehåller inga särskilda regler om redovisning av leasingavtal. Således skall redovisning av leasingavtal ske enligt lagstiftningens huvudregler i årsredovisningslagen (1995:1554) och lagen (1995:1560) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Utöver denna sammanfattning hänvisar föreningen till bilagan som innehåller en utförligare sammanställning.

4.1 Tillämpning av BFNAR

Av Bokföringsnämndens (BFN) allmänna råd BFNAR 2000:4 Redovisning av leasingavtal framgår att varken leasetagare eller leasegivare skall göra åtskillnad mellan finansiella och operationella leasingavtal i bokföringen. Alla leasingavtal skall redovisas som operationella. Bestämmelser finns också om en tämligen måttlig upplysningsskyldighet.

BFN har även antagit regler inom ramen för det s.k. K-projektet, dels de s.k. K1-reglerna BFNAR 2006:1 Enskilda näringsidkare som upprättar förenklat årsbokslut där BFN samlat de redovisningsregler som kan tillämpas av de flesta enskilda näringsverksamheter dels de s.k. K2-reglerna BFNAR 2008:1 Årsredovisning i mindre aktiebolag som kan tillämpas av mindre aktiebolag som ett alternativ till de kommande K3-reglerna. Enligt K1 och K2-reglerna redovisas alla leasingavtal som operationella (se bilagan under rubriken ”4.1.2 BFN:s K-regler”).

4.2 Tillämpning av RR 6:99

RR 6:99 antogs av Redovisningsrådet (RR) för tillämpning av noterade företag. I och med att noterade företag direkt tillämpar IFRS/IAS tillämpas inte längre RR 6:99 av noterade företag.

RR 6:99 kan dock tillämpas av onoterade företag under förutsättning att de inte har att följa IFRS/IAS enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:25) om redovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

Angående val mellan RR 6:99 och BFNAR 2000:4, se bilagan, under rubriken ”6. BFN 2000:4 eller RR 6:99?”

4.3 Tillämpning av IAS 17

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder skall fr.o.m. den 1 januari 2005, företag vars värdepapper på balansdagen är noterade på en reglerad marknad inom EU upprätta koncernredovisning i enlighet med av Europakommissionen (EU) antagna International Financial Reporting Standards (IFRS)/ International Accounting Standards (IAS), (IAS-förordningen).

Noterade företags koncernredovisning skall således på grund av IAS-förordningen upprättas i enlighet med bl.a. IAS 17 Leasingavtal. Juridiska personer skall däremot liksom tidigare upprätta sina årsredovisningar enligt Årsredovisningslagen (1995:1554), ÅRL. ÅRL har dock anpassats för att möjliggöra tillämpning av IFRS/IAS.

Beträffande noterade juridiska personer har Rådet för finansiell rapportering (RFR) publicerat RFR 2, Redovisning för juridiska personer, som har ersatt Redovisningsrådets RR 32. RFR 2 anger att noterade juridiska personer som huvudregel skall tillämpa de IFRS/IAS som tillämpas i koncernredovisningen.

I RFR 2 görs vissa undantag och tillägg från IFRS/IAS när:

- en tillämpning av IFRS strider mot svensk lag (s.k. lagbegränsad IFRS),
- en tillämpning av IFRS leder till en beskattningssituation som avviker från den som gäller för andra svenska företag, eller
- det finns andra tungt vägande skäl att avvika från huvudprincipen.

Enligt RFR 2 kan finansiella leasingavtal i juridisk person redovisas enligt de regler som gäller för operationella leasingavtal, inklusive kravet på upplysningar.

4.4 Redovisning av leasing i kreditinstitut

För kreditinstituts redovisning gäller lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL). Med kreditinstitut avses bl.a. kreditmarknadsbolag och banker (1 kap 1 § ÅRKL). ÅRKL har i likhet med ÅRL anpassats för att möjliggöra tillämpning av IFRS/IAS. Enligt ÅRKL får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen meddela närmare föreskrifter. Enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:25) om redovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag gäller som huvudregel att de IFRS/IAS som antagits av EU, däribland IAS 17 Leasingavtal, skall tillämpas av alla företag som omfattas av föreskrifterna, både i koncernredovisningen och i redovisningen för juridisk person. Från denna huvudregel finns dock ett antal undantag och tillägg bl.a. med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Beträffande redovisning i juridisk person hänvisas till RFR 2. I följd därav kan finansiella leasingavtal i juridisk person redovisas enligt de regler som gäller för operationella leasingavtal inklusive kravet på upplysningar. FFFS 2008:25 innehåller dessutom vissa särföreskrifter i förhållande till bl.a. RFR 2 (se vidare bilagan och där rubriken ”4.2 Finansinspektionen”).

5 Föreningens bedömningar

Redovisning av leasingavtal utifrån den civilrättsliga äganderätten har uppfattats som problematisk för noterade företag eftersom det hävdats att en sådan redovisning inte skulle ge en rättvisande bild av ett företags ekonomiska ställning. Den internationella redovisningsstandarderna för leasing, IAS 17, har utvecklats i syfte att lösa dessa problem och för att tillgodose de noterade företagens intressenter. Redovisningen utgår från fördelningen av ekonomiska risker och fördelar mellan leasegivaren och leasetagaren. IAS 17 har emellertid inte utformats för att tillämpas av onoterade företag varför behoven för sådana företags intressenter inte beaktats.

Både IAS 17 och RR 6:99 (som bygger på IAS 17) är komplicerade rekommendationer som kräver expertkunskap. De som upprättar eller har anledning att ta del av redovisning för onoterade företag kan inte förutsättas ha sådan expertkunskap. De onoterade företagens

intressenter har i regel inte heller något behov av sådan information som skall lämnas enligt IAS 17 eller RR 6:99.

Finansbolagen Förening finner det därför inte motiverat att alla företag skall behöva tillämpa de redovisningsrekommendationer som utvecklats för noterade företag. Föreningen anser att normer bör utformas med hänsyn till behoven hos olika slags företag och hos dem som har anledning att ta del av företagets redovisning. I sammanhanget kan noteras att det endast finns ett antal hundra noterade företag men närmare en miljon onoterade företag i Sverige.

Föreningen bedömer att det för onoterade företag normalt är fullt tillfredsställande att leasingavtal redovisas med utgångspunkt från den civilrättsliga äganderätten, dvs. att leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal. Detta och förhållandet att annuitetsmetoden kan tillämpas av leasegivaren överensstämmer med branschens uppfattning om vad som utgör god redovisningssed vid redovisning av leasing - även i juridisk person för noterade företag och kreditinstitut.

Föreningen noterar att även BFN anser att det finns starka skäl för att företag, som inte har så stora resurser och som har en begränsad intressentkrets, redovisar alla leasingavtal, såväl finansiella som operationella, på ett och samma sätt nämligen som operationella leasingavtal. Föreningen anser att BFN:s bedömning i BFNAR 2000:4 har fått förnyad aktualitet i anledning av den regelförenkling som nu pågår såväl i Sverige som inom EU. Ett exempel på denna regelförenkling är avskaffandet av revisionsplikten för flertalet företag. Redovisning av leasing utifrån den civilrättsliga äganderätten är ett bra exempel på en enkel regel som redan tillämpas av flertalet företag. Även enligt BFN:s K1-K2-regler tillämpar leasetagaren de vanliga reglerna för kostnadsredovisning, dvs. redovisningen upprättas med utgångspunkt från den civilrättsliga äganderätten. Föreningen förutsätter att bedömningen i BFNAR 2000:4 beaktas även i det fortsatta arbetet med de s.k. K-reglerna.

IAS 17 och RR 6:99 bygger, som framgått ovan, på en risk- och fördelsmodell. Modellen innebär något förenklat att leasetagaren skall redovisa finansiella leasingavtal som om det vore ett köp. Föreningen hävdar dock att det föreligger betydande skillnader mellan köp och leasing även i de fall leasingavtalet omfattar leasingobjektets hela (eller praktiskt taget hela) livslängd och även om restvärdet är mycket lågt. Det följande är exempel på några sådana skillnader.

- I leasingavtal förbehåller sig leasegivaren äganderätten till leasingobjektet och förbjuder leasetagaren att disponera över det på annat sätt än att bruka det enligt leasingavtalets villkor.
- Vid ingåendet av ett leasingavtal är det aldrig säkert hur parterna kommer att handla senare. Den tekniska utvecklingen, marknadsmässiga förändringar eller andra omständigheter medför inte sällan att avtalsparter handlar på ett sätt som de inte kunnat föreställa sig i ett tidigare skede.
- Redan villkoren i ett leasingavtal och omständigheterna i anslutning till avtalet föranleder ibland ett antagande om att äganderätten till leasingobjektet kommer att övergå till leasetagaren. Föreningen vill poängtera att sådana villkor och omständigheter inte är liktydiga med att en äganderättsövergång faktiskt kommer att äga rum. I stället kan

omständigheter leda till att sådana antaganden visar sig felaktiga, även om de framstod som välgrundade då de gjordes.

- En användare kan tänkas vilja ersätta eller avveckla ett objekt tidigare än planerat. Om objektet köpts kan köparen också när som helst försälja det och därmed dels skaffa sig en intäkt och dels undvika vidare kostnader för detsamma. Vid leasing har leasetagaren inte denna möjlighet att omsätta leasingobjektet för att skaffa likvida medel men däremot en plikt att betala alla avtalade leasingavgifter och att väl vårda och underhålla objektet under hela leasingperioden samt att därefter lämna tillbaka det.
- Leasing och köp har skilda rättsverkningar i flera avseenden. Därav följer att dessa avtalstyper måste analyseras var för sig med avseende på hur de skall behandlas i redovisningen. Det skulle därvid kunna uppfattas som missvisande om leasetagaren redovisar leasingobjektet som en tillgång, till exempel genom att leda till förhastade slutsatser om vem som äger förfoga över objektet. Vidare kan i sådana fall leasetagarens borgenärer vilseledas i frågan om hur stora likvida medel leasetagaren kan skaffa fram genom att avveckla tillgångar.

Föreningens bedömning är att leasegivares redovisning av leasingobjektet som en anläggningstillgång aldrig står i konflikt med årsredovisningslagarna, i synnerhet om klagörande upplysningar lämnas i noter (här bortses från vad som gäller för noterade företags koncernredovisning enligt IAS-förordningen). Det framstår då inte möjligt för t.ex. RFR, att med bindande verkan förbjuda sådan redovisning. Denna slutsats ligger i linje med vad Redovisningskommittén anförde i sitt slutbetänkande Översyn av redovisningslagstiftningen (SOU 1996:157) i anslutning till uttalanden av ordföranden (van Hulle) i EG-kommissionens redovisningskommitté.

Bilaga till

God sed i finansbolag

Nr FF3 – Redovisning av leasing

Bilaga: Redovisningsregler för leasing - en översikt

A. Internationella normer IFRS/IAS

I andra länder används omväxlande en risk- och fördelsmodell (i huvudsak i anglosaxiska länder och bl.a. Tyskland och Holland) och principen om den civilrättsliga äganderätten (bl.a. i ett antal latinska länder).

Det finns även internationella redovisningsstandarder: International Financial Reporting Standards (IFRS) och International Accounting Standards (IAS). De internationella redovisningsstandarderna utfärdas av *International Accounting Standards Board*, IASB (tidigare *International Accounting Standards Committee*, IASC).

IASB finansieras, förutom genom bidrag från olika organisationer och storföretag, till en inte obetydlig del genom bidrag från de globala revisionsbyråerna. IASB är ett privat organ som verkar för en internationell harmonisering av de redovisningsprinciper som används i världen. IASB:s standarder kompletteras av tolkningsuttalanden från *International Financial Reporting Interpretations Committee* (IFRIC).

Som framgår av förordet till FAR SRS svenska utgåva av IFRS/IAS är standarderna och deras tillämpning föremål för en livlig debatt. Detta gäller inte minst det pågående projektet angående en ny redovisningsstandard för leasing som IASB sedan år 2006 driver tillsammans med *United States Financial Standard Board* (FASB). Mot bakgrund av vad som hittills framkommit om projektet och den s.k. Right of Use-modellen har det från kvalificerade bedömare anförts att den nya standarden skulle medföra påtagliga nackdelar för näringslivet, inte minst för leasetagarna.

A.1 IAS 17

IASB antagit IAS 17 Leasingavtal. IAS 17 bygger på en risk- och fördelsmodell. IAS 17 är omfattande och komplex. Enligt standarden är ett leasingavtal antingen finansiellt eller operationellt. Ett *finansiellt leasingavtal* definieras i standarden som:

”ett leasingavtal vari de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av ett objekt i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Äganderätten kan, men behöver inte, slutligen övergå till leasetagaren. Ett leasingavtal som inte är finansiellt är ett operationellt leasingavtal.”

Standarden innehåller ett avancerat system för att avgöra huruvida ett leasingavtal är att klassificera som ”finansiellt” eller ”operationellt”. I de fall avtalet är ”finansiellt” skall leasetagaren i balansräkningen redovisa leasingobjektet som en tillgång och utestående framtida leasingavgifter som en skuld. Leasegivaren skall i motsvarande fall redovisa en fordran mot leasetagaren i stället för leasingobjektet. I denna del bygger rekommendationen på principen att leasingobjekt skall redovisas i balansräkningen hos den part som enligt leasingavtalet i allt väsentligt innehar de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av ett objekt.

Kravet på tillämpning av IAS 17 för noterade företag är globalt vilket har medfört att risk-och fördelsmodellen har spridits även till onoterade företag.

B. EG:s IAS-förordning

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder (IAS-förordningen) skall fr.o.m. den 1 januari 2005, företag vars värdepapper på balansdagen är noterade på en reglerad marknad inom EU, upprätta koncernredovisning i enlighet med av Europakommissionen (EU) antagna IFRS/IAS.

Noterade företags koncernredovisning skall således på grund av IAS-förordningen upprättas i enlighet med bl.a. IAS 17 Leasingavtal.

Juridiska personer skall däremot liksom tidigare upprätta sina årsredovisningar enligt årsredovisningslagen (1995:1554), ÅRL, eller lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL). ÅRL och ÅRKL har anpassats för att möjliggöra tillämpning av IFRS/IAS. Frivillig tillämpning är således tillåten. Jfr. även vad som framgår i föreningens God sed nr 3 *Redovisning av leasing* under rubriken ”*Tillämpning av IAS 17*”, respektive under rubriken ”*Redovisning av leasing i kreditinstitut*”.

C. Lagstiftning

Lagstiftningen innehåller inga särskilda regler om redovisning av leasingavtal. Således skall redovisning av leasingavtal ske enligt lagstiftningens huvudregler. I ÅRL föreskrivs bl.a:

- att årsredovisningen skall upprättas på ett överskådligt sätt i enlighet med god redovisningssed (2 kap. 2 §)
- att balansräkningen, resultaträkningen och noterna skall upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av bolagets ställning och resultat. Om det behövs för att ge en rättvisande bild, skall det lämnas tilläggsupplysningar. Om avvikelse görs från vad som följer av allmänna råd eller rekommendationer från normgivande organ, skall i en not lämnas upplysning om detta och om skälen för avvikelsen (2 kap. 3 §)
- att balansräkningen i sammandrag skall redovisa bolagets samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på balansdagen. Ställda panter och ansvarsförbindelser skall tas upp inom linjen (3 kap. 1 §)
- att med anläggningstillgång förstås tillgång som är avsedd att stadigvarande brukas eller innehas i rörelsen. Med omsättningstillgång förstås annan tillgång (4 kap. 1 §)
- samt att anläggningstillgångar

Enligt ÅRKL gäller ovanstående genom hänvisning till ÅRL även för kreditinstitut.

Årsredovisningslagarna medger således att leasingavtal redovisas antingen enligt den civilrättsliga äganderätten eller enligt en risk- och fördelsmodell, i detta sammanhang bortses från vad som gäller för noterade företags koncernredovisning enligt IAS-förordningen.

D. Offentlig normgivning

För redovisning gäller vissa kompletterande normer utöver dem som utfärdats genom lag. Därvid har Redovisningskommittén i sitt slutbetänkande (SOU 1996:157) angivit att staten bör ha det övergripande ansvaret för normgivningen på redovisningsområdet och att detta ansvar bör läggas på Bokföringsnämnden (BFN).

BFN har beslutat dels BFNAR 2000:4 *Redovisning av leasingavtal* och dels BFNAR 2000:2 *Tillämpning av Redovisningsrådets rekommendationer och uttalanden*. Därjämte har BFN givit ut BFNAR 2004:4 *Redovisning vid förvärv av leasad tillgång* samt BFNAR 2006:1 *Enskilda näringsidkare som upprättar förenklat årsbokslut*. BFN har även antagit BFNAR 2008:1 *Årsredovisning i mindre aktiebolag*.

Vidare har Finansinspektionen med författningsstöd utfärdat föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:25) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

D.1 Bokföringsnämnden (BFN)

I BFNAR 2000:4 *Redovisning av leasingavtal* anges hur RR 6:99 skall tillämpas i näringsdrivande onoterade företag som inte har valt att tillämpa RR 6:99. De allmänna råden skall dessutom tillämpas när ett sådant företag upprättar koncernredovisning.

BFNAR 2000:4 motsvarar RR 6:99 med de undantag som uttryckligen anges. Någon skillnad i sak därutöver är inte avsedd. I BFNAR 2000:4 görs undantag från merparten av bestämmelserna i RR 6:99. Vad som återstår är endast föreskriften om kostnadsföring av leasingavgiften vid operationella leasingavtal (punkt 26 och 27), merparten av andra bestämmelser om operationella leasingavtal (punkt 42 – 48 och 50) samt något om sale and lease back (punkt 51, 54 – 56 och 59).

I motsats till vad som sägs i IAS 17 och RR 6:99 om klassificering av leasingavtal och om finansiella leasingavtal anges i BFNAR 2000:4 att varken leasetagare eller leasegivare skall göra åtskillnad mellan finansiella och operationella leasingavtal i bokföringen. Alla leasingavtal skall således redovisas som om de vore operationella. Bestämmelser finns också om en begränsad upplysningsskyldighet bl.a. om att BFNAR 2000:4 tillämpas.

I BFNAR 2000:4 konstateras att:

”Leasingavtal kan utformas på många olika sätt. Att klarlägga och redovisa den ekonomiska innebörden av ett avtal kan vara komplicerat och resurskrävande. Särskilda regler för beskattning på basis av sådan redovisning saknas eller är ofullständiga. Starka skäl talar därför för att företag som inte har så stora resurser och som har en begränsad intressekrets redovisar alla leasingavtal, såväl finansiella som operationella på ett och samma sätt. Mot bakgrund av detta anges i BFN:s allmänna råd att alla leasingavtal skall redovisas som operationella leasingavtal.”

Sammanfattningsvis bygger således BFNAR 2000:4 på principen att leasingobjekt redovisas av den part som har den civilrättsliga äganderätten till objektet. BFNAR 2000:4 anvisar inte omklassificering av leasingavtal enligt någon risk- och fördelsmodell.

BFNAR 2004:4 *Redovisning vid förvärv av leasat tillgång* trädde i kraft den 1 januari 2005 och skall tillämpas av företag som förvärvar en materiell anläggningstillgång som det tidigare leasat om avtalet redovisas som ett operationellt leasingavtal (hyra). Det allmänna rådet behandlar hur anskaffningsvärdet skall beräknas om förvärvet sker innan hyrestiden gått ut och leasetagaren vid leasingavtalets ingång erlagt en första förhöjd leasingavgift.

D.1.1 BFN:s K-regler

I BFNAR 2006:1 *Enskilda näringsidkare som upprättar förenklat årsbokslut* har BFN samlat de redovisningsregler som gäller för de flesta enskilda näringsverksamheter (de s.k. K1-reglerna/företagen). Bl.a. skall fysiska personer som upprättar förenklat årsbokslut enligt 6 kap. bokföringslagen (1999:1078) (BFL) tillämpa reglerna i BFNAR 2006:1, med tillhörande vägledning.

Utöver de hänvisningar som finns i BFNAR 2006:1 är vägledningen fullständig, vilket innebär att ett företag som tillämpar reglerna i vägledningen endast behöver tillämpa dessa. Ett exempel på detta är att om företaget leasar tillgångar så skall varken Redovisningsrådets RR 6:99, IAS 17 eller BFN:s vägledning BFNAR 2000:4 om redovisning av leasingavtal tillämpas. Enligt BFNAR 2006:1 (punkt 7.7) skall i stället i en hyresutgift för leasing hanteras enligt bestämmelserna om allmänna kostnader i verksamheten dvs. enligt BFNAR 2006:1 redovisas alla leasingavtal som operationella.

BFN har genom BFNAR 2008:1 *Årsredovisning i mindre aktiebolag*, med tillhörande vägledning, tagit fram regler för K2-företagen dvs. regler för mindre (enligt ÅRL) företag som enligt 6 kap. 1-2 §§ BFL avslutar bokföringen med att upprätta årsredovisningen i enlighet med ÅRL. K2 reglerna är ett alternativ till de kommande K3 reglerna. K3 reglerna skall tillämpas av större (enligt ÅRL) företag som upprättar årsredovisningen enligt ÅRL.

Även enligt BFNAR 2008:1 redovisas alla leasingavtal som operationella och enligt punkt 9.3 skall en leasegivare ha kvar den uthyrda tillgången i sin balansräkning.

För leasetagaren gäller enligt "förenklingsregeln" (punkt 7.9) att återkommande utgifter, t.ex. leasinghyror, som varierar med högst 20 procent mellan åren får redovisas som kostnad det räkenskapsår då företaget normalt erhåller faktura eller gör en utbetalning enligt avtal eller liknande handling.

Om inte förenklingsregeln är tillämplig skall utgift för hyra av tillgång eller tjänst (inklusive förhöjd leasingavgift) redovisas så att kostnaden fördelas över den avtalade hyres- eller leasingperioden (punkt 10.7).

BFNAR 2008:1, med tillhörande vägledning, är med något undantag fullständig. Endast när det anges skall andra regler tillämpas.

BFN arbetar med att ta fram regler för K3 företag, dvs. för större aktiebolag (enligt ÅRL). De övergripande remissynpunkterna på förslaget till allmänt råd och vägledning om upprättande av årsredovisning (K3) diskuterades på BFN:s plenum den 2 februari 2011 och beslut fattades om inriktning på det fortsatta arbetet och bland annat följande fastslogs:

Kopplingen till IFRS för SME:

K3 är ett självständigt regelverk. IFRS för SME är, vid sidan av ÅRL, en väsentlig utgångspunkt för K3. Avsteg skall göras från IFRS för SME om det bedöms motiverat.

Ikraftträdande:

Arbetet skall bedrivas med inriktning att K3 skall tillämpas på årsredovisningar som upprättas för räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2012 och tidigare tillämpning skall vara tillåten. Ett allmänt råd skall tas fram som behandlar byte mellan K-regelverken.

Anm. ikraftträdandet av K3 innebär samtidigt att större onoterade aktiebolag som tillämpar t.ex. RR 6:99 eller BFNAR 2000:4 från och med den 1 januari 2013 måste tillämpa K3, notera att datumet för ikraftträdande är ett förslag och kan komma att ändras.

När det gäller leasing bygger förslaget till K3 på IFRS för SME, som i sin tur bygger på IFRS, dvs. K3 bygger på samma principer som i IAS 17 Leasingavtal men med det viktiga undantaget för redovisning i juridisk person, som även finns i RR 6:99 och RFR 2 och FI:s föreskrifter.

IFRS för SME bygger idag således på IFRS. Om IASB tillämpar samma princip även vid översynen av IFRS för SME kan den planerade nya leasingstandarden (som bygger på den s.k. Right-of-use-modellen) komma att läggas till grund även för IFRS för SME. K3 reglernas självständighet i förhållande till IFRS för SME kan i sådant fall att komma att prövas i praktiken.

K4 företagen är de företag som skall upprätta sin koncernredovisning i enlighet med IAS/IFRS.

D.2 Finansinspektionen

Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:25) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag behandlar flera frågor rörande leasing. Utgångspunkten (2 kap Allmänna råd 1 punkten) är att:

”Alla institut bör tillämpa godkända internationella redovisningsstandarder, om inte något annat krävs enligt lag eller annan författning eller följer av dessa föreskrifter och allmänna råd.”

Med godkända internationella redovisningsstandarder avses internationella redovisningsstandarder som antagits av Europeiska kommissionen i enlighet med IAS-förordningen.

Vidare anges (punkt 2) att:

”Alla institut bör tillämpa Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer, om inte annat följer av lag eller annan författning eller dessa föreskrifter och allmänna råd.”

Slutligen anges (punkt 4f) att:

”En leasegivare som med stöd av RFR 2 Redovisning för juridiska personer redovisar ett finansiellt leasingavtal som ett operationellt leasingavtal

- får göra avskrivningar på den utleasade tillgången enligt annuitetsmetoden, även om det inte skulle vara förenligt med IAS 17 Leasingavtal, jfr IAS 17 punkt 53, och
- bör tillämpa reglerna för finansiella leasingavtal när det gäller nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar avseende den leasade tillgången, jfr IAS 39 punkt 63-65.”

Således medger FFFS 2008:25 att leasingavtal i juridisk person alltid redovisas som operationella leasingavtal, inkl. kraven på upplysningar. Detta och förhållandet att annuitetsmetoden kan tillämpas av leasegivaren, överensstämmer med branschens uppfattning om vad som utgör god redovisningssed vid redovisning av leasing.

I FFFS 2008:25 finns omfattande regler om krav på tilläggsupplysningar. Angående balansräkningen anges bl.a. att upplysning skall lämnas om vilken avskrivningsmetod och vilka principer som tillämpas. Beträffande resultaträkningen anges bl.a. att leasegivare ska lämna upplysning om det samlade ”räntenettet”.

D.3 Statlig respektive kommunal redovisning

För statlig respektive kommunal redovisning finns särskilda regler om leasing, se t.ex. Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) föreskrifter och allmänna råd samt Rådet för kommunal redovisnings (RKR:s) rekommendation 13.1 ”Redovisning av hyres-/leasingavtal”.

D.3.1 Statlig redovisning

Grundläggande utgångspunkter för statens redovisning finns i regeringsformen och i lag (1996:1059) om statsbudgeten. De mer praktiskt tillämpbara reglerna för redovisningen inom myndigheter finns framför allt i förordning om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605), förordning om myndigheters bokföring (2000:606) samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd. I ESV:s föreskrifter till 4 kap. 1 och 2 §§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605) anges hur operationell respektive finansiell leasing skall redovisas:

(föreskrift till 4 kap. 1 §)

”Operationell leasing

Ett operationellt leasingavtal är ett leasingavtal som inte är ett finansiellt leasingavtal enligt 4 kap. 2 §.

Avgifter för objekt som innehas enligt ett operationellt leasingavtal kostnadsförs över leasingperioden.”

(föreskrift till 4 kap. 2 §)

”Finansiell leasing

Ett finansiellt leasingavtal är ett leasingavtal där de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av ett objekt i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Äganderätten kan men behöver inte slutligen övergå till leasetagaren.

Anläggningstillgångar som innehas enligt ett finansiellt leasingavtal ska redovisas hos myndigheten som anläggningstillgång och förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter som skuld. Tillgångarna och skulderna tas upp under aktuella poster i balansräkningen.”

D.3.2 Kommunal redovisning

Grundläggande utgångspunkter för kommunal redovisning finns i lag (1997:614) om kommunal redovisning. RKR har som ett komplement till lag (1997:614) om kommunal redovisning avgivit ett antal rekommendationer för kommunal redovisning. RKR:s rekommendation nr 13.1 *Redovisning av hyres-/leasingavtal* bygger i likhet med RKR:s tidigare rekommendation om leasing på RR 6:99 och IAS 17. Till skillnad från tidigare finns dock ingen referens till RR 6:99.

Ambitionen har enligt RKR varit att, ”utifrån IAS 17, försöka förenkla och anpassa till den kommunala verkligheten, utan att därmed förlora etablerade redovisningsprinciper”. Ett exempel på detta är enligt RKR att ”RKR 13.1 inte behandlar redovisningen hos leasegivaren”. Kommunala leasegivare hänvisas i stället till IAS 17.

Lättnadsregler för kommunala leasetagare

Enligt RKR 13.1 kan alla finansiella leasingavtal med en löptid om högst tre år och avtal med obetydligt värde redovisas som operationella.

E. Övrig normgivning

Redovisningskommittén anförde i sitt slutbetänkande *Översyn av redovisningslagstiftningen* (SOU 1996:157) att den omständigheten att staten bör ha huvudansvaret för kompletterande normgivning inom redovisningsområdet inte behöver medföra att all sådan normgivning skall ombesörjas av Bokföringsnämnden. Kommittén fortsätter: ”Det kan antas att privat normgivning ibland kan ge minst lika goda resultat” och säger sig utgå ifrån att även privata organ kommer att vara verksamma på redovisningsområdet. Därvid nämns RR som ett sådant privat organ och att dess normer främst torde ta sikte på värderings-, periodiserings- och klassificeringsfrågor. Frågan om redovisning av leasing ligger inom detta område.

Även om Redovisningskommittén synes utgå från att privat normgivning i första hand lämnas av RR följer av dess uttalande att den inte utesluter andra privata normgivare. RR har som framgår ovan ersatts av RFR. Det synes därför rimligt att även andra privata normgivare på redovisningsområdet än RFR bör kunna anses auktoritativa, om de grundar sin ställning på en tillfredsställande kompetens, sakkunskap och erfarenhet samt har ett starkt stöd i näringslivet bakom sig.

E.1 Rådet för finansiell rapportering (RFR)

Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden blev 2005 huvudman för Redovisningsrådet. Föreningen genomförde med verkan från den 1 april 2007 en omorganisation, då bl.a. Rådet för finansiell rapportering (RFR) bildades som ersättare för Redovisningsrådet (RR). RFR skall med beaktande av de begränsningar som EG-förordningen innebär, genom rekommendationer, remissvar och information m.m. verka för att:

- anpassa och utveckla god redovisningssed samt regelbunden finansiell rapportering för företag vars värdepapper på balansdagen är noterade på en reglerad marknad i Sverige,
- internationellt tillvarata svenska intressen gällande redovisningsfrågor samt finansiell rapportering för dessa företag och
- hålla dessa företag och övriga intressegrupper informerade och underlätta för dem att påverka frågeställningar avseende ändringar och tolkningar gällande finansiell rapportering.

RFR har övertagit ansvaret för underhåll och uppdatering av RR 30-32 (har ersatts med RFR 1 respektive RFR 2). RFR har däremot inte övertagit ansvaret för övriga rekommendationer. RR 1-29 däribland RR 6:99 kommer således att finnas kvar i de lydelse de hade den 1 januari 2005. BFN har inte för avsikt att ändra i rekommendationerna. Om rekommendationerna skulle förlora sin betydelse helt eller delvis t.ex. genom ändring i lag kommer BFN att överväga vilka åtgärder som är lämpliga. Vissa punkter i rekommendationerna kan således komma att strida mot lag eftersom rekommendationerna inte uppdateras med anledning av lagändringar efter den 1 januari 2005.

E.1.1 RFR 2

Beträffande noterade juridiska personer har RFR som framgått ovan, publicerat RFR 2, *Redovisning för juridiska personer*. RFR 2 har ersatt Redovisningsrådets RR 32. RFR 2 anger att noterade juridiska personer som huvudregel skall tillämpa IFRS/IAS i koncernredovisningen. I RFR 2 görs vissa undantag och tillägg i förhållande till IAS/IFRS om:

- en tillämpning av IFRS strider mot svensk lag (s.k. lagbegränsad IFRS),
- en tillämpning av IFRS leder till en beskattningssituation som avviker från den som gäller för andra svenska företag, eller
- det finns andra tungt vägande skäl att avvika från huvudprincipen.

Enligt RFR 2 kan finansiella leasingavtal i juridisk person redovisas enligt de regler som gäller för operationella leasingavtal, inklusive kravet på upplysningar.

E.1.2 RR 6:99

RR utfärdade 1995 en rekommendation om redovisning av leasing (RR 6). Denna har sedan reviderats i juli 1999 varefter den betecknas RR 6:99. Rekommendationen bygger på IAS 17 och är därmed omfattande och komplex, jfr vad som framgår under rubrik IAS 17 ovan. RR 6:99 (punkt 60) medger dock till skillnad från IAS 17 att finansiella leasingavtal i juridisk

person kan redovisas enligt de principer som gäller för operationella leasingavtal, inklusive kraven på upplysningar. Därmed skiljer sig inte den grundläggande principen i RR 6:99, RFR 2 och FFFS 2008:25 från den princip som ligger till grund för BFNAR 2000:4 och BFNAR 2006:1 nämligen att leasingavtal i juridisk person alltid kan redovisas som operationella leasingavtal. Detta och förhållandet att annuitetsmetoden kan tillämpas av leasegivaren överensstämmer med branschens uppfattning om vad som utgör god redovisningssed vid redovisning av leasing - även vid redovisning i juridisk person för noterade bolag och kreditinstitut.

E.2 God sed

För redovisning gäller som framgått ovan vissa kompletterande normer utöver dem som följer av lag. Redovisningskommittén har i sitt slutbetänkande (SOU 1996:157) angivit att staten bör ha det övergripande ansvaret för normgivningen på redovisningsområdet och att detta ansvar bör läggas på BFN. Redovisningskommittén angav att den omständigheten att staten bör ha det övergripande ansvaret inte behöver medföra att all sådan normgivning skall ombesörjas av BFN. Kommittén fortsätter: ”Det kan antas att privat normgivning ibland kan ge minst lika goda resultat” och säger sig utgå från att även privata organ kommer att vara verksamma på redovisningsområdet. Därvid nämns RR, som numer ersatts av RFR, som ett sådant organ och att dess normer främst torde ta sikte på värderings-, periodiserings- och klassificeringsfrågor. Frågan om redovisning av leasing ligger inom detta område.

Även om Redovisningskommittén synes utgå från att privat normgivning i första hand lämnas av RR följer av dess uttalande att den inte utesluter andra normgivare. RR har som framgår ovan ersatts av RFR.

Det synes därför rimligt att även andra normgivare än RFR bör kunna anses auktoritativa, om de grundar sin ställning på en tillfredsställande kompetens, sakkunskap och erfarenhet samt har ett starkt stöd i näringslivet bakom sig.

Finansbolagens Föreningens uttalande i serien God sed i finansbolag, FF 3 *Redovisning av leasing*, som utgavs i en första version 1998, får enligt föreningen bedömas utifrån vad som anförts ovan.

F. BFNAR 2000:4 eller RR 6:99?

För onoterade företag som inte är kreditinstitut och som inte frivilligt väljer att tillämpa IFRS/IAS uppkommer frågan i vilka fall BFN:s ovan beskrivna allmänna råd och vägledning BFNAR 2000:4 respektive RR:s rekommendation RR 6:99 är tillämpliga.

BFN behandlar denna fråga i BFNAR 2000:2. BFN beslutade i april 2004 att inte gå vidare med arbetet att anpassa RR:s rekommendationer för onoterade företag med hänsyn till IAS-förordningen och den efterföljande nationella lagstiftningen. I december 2006 genomfördes ändringar i BFNAR 2000:2 som syftar till att klargöra vad som kommer att gälla under den övergångstid som uppstått i och med BFN:s beslut om ändrad inriktning på normgivningsarbetet.

Enligt BFNAR 2000:2 bör företagen i avvaktan på en framtida mera sammanhållen struktur av kompletterande normgivning ges en betydande möjlighet att välja och anpassa sin redovisning efter de specifika förutsättningarna i företaget. Det är därför möjligt att välja mellan normer från BFN och RR. Den "valfrihet" som råder skall tillämpas på rekommendationsnivå. Det innebär att företaget t.ex. kan välja att följa vissa rekommendationer från RR men i övrigt tillämpa BFN:s allmänna råd. Däremot skall den valda rekommendationen eller det valda allmänna rådet tillämpas i sin helhet om inte annat anges i rådet eller rekommendationen. När det gäller redovisning av leasing finns således ett val mellan RR 6:99 och BFNAR 2000:4.

Även företag som ingår i en koncern har möjlighet att utnyttja valfriheten mellan RR:s och BFN:s allmänna råd. Vilka normer moderföretagets årsredovisning skall upprättas efter bestäms utifrån koncernens storlekstillhörighet. Skälet till detta är att moderföretaget enligt 7 kap. 12 § årsredovisningslagen normalt skall upprätta koncernredovisningen och årsredovisningen med tillämpning av gemensamma principer för värderingen av tillgångar, avsättningar och skulder. Från den 1 januari 2007 har nya gränsvärden trätt i kraft, vilket bl.a. styr hur företag avslutar sin löpande bokföring (1 kap 3 § ÅRL).

BFN har beslutat att de företag som tidigare tillämpat RR:s rekommendationer på grund av att de "genom sin storlek har ett stort allmänt intresse" skall fortsätta att följa RR 1-29, om de inte väljer att gå över till redovisning i enlighet med IFRS/IAS.

Frivillig tillämpning av IFRS/IAS i koncernredovisningen skall enligt BFN kombineras med tillämpning av RR 32 (har ersatts av RFR 2) i moderföretagets årsredovisning. Dotterföretag (och "dotterdotterföretag") i sådana koncerner kan däremot välja vilken kompletterande normgivning de vill tillämpa till skillnad från exempelvis intresseföretag som inte får tillämpa RR 32 med mindre än att de själva är noterade eller är moderbolag i en koncern som upprättar koncernredovisning med tillämpning av IFRS/IAS. Övriga onoterade företag får inte tillämpa RR 32 (har ersatts av RFR 2).